УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ НАУКИ І ТЕХНОЛОГІЙ

СИЛАБУС
«ОПЕРАЦІЙНІ СИСТЕМИ»

Статус дисципліни	Обов'язкова
Код та назва спеціальності	F5 Кібербезпека та захист інформації
Назва освітньої програми	Інтелектуальні комп'ютерні системи та мережі
Освітній ступінь	Бакалавр
Обсяг дисципліни (кредитів ЄКТС)	5 кредитів ЄКТС (150 академічних годин)
Терміни вивчення дисципліни	3 курс (6-й семестр)
Назва кафедри, яка викладає дисципліну, абревіатурне позначення	Електронні обчислювальні машини (ЕОМ) / ДІІТ
Мова викладання	українська
Лектор	**ДЗЮБА ВОЛОДИМИР ВОЛОДИМИРОВИЧ** v.v.dzuba@ust.edu.ua https://diit.ust.edu.ua/faculty/tk/kafedra/evm/sostav/personal_page/352 https://lider.ust.edu.ua/course/view.php?id=450 Український державний університет науки і технологій (УДУНТ), ННІ «Дніпровський інститут інфраструктури і транспорту (ДІІТ)», 49010, Україна, м. Дніпро, вул. Лазаряна, 2, ауд. 3202, +38 (056) 373-15-89
Передумови вивчення дисципліни	-
Мета навчальної дисципліни	Отримання знань з сучасних та класичних операційних систем Метою дисципліни є досягнення загальних та фахових компетентностей, які основані на зазначених в освітньо-професійній програмі (ОПП): ЗК 2. Знання та розуміння предметної області і розуміння професійної діяльності. ЗК 5. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. СК 2. Здатність використовувати інформаційні технології, сучасні методи і моделі кібербезпеки та системи захисту інформації. СК 4. Здатність забезпечувати захист інформації в інформаційних та інформаційно-комунікаційних

	системах згідно встановленої політики кібербезпеки й захисту інформації. СК 9. Здатність застосовувати методи та засоби технічного захисту інформації на об’єктах інформаційної діяльності. СК 10. Здатність виконувати моніторинг інформаційних процесів, аналізувати, виявляти, оцінювати можливі вразливості та загрози інформаційному простору й інформаційним ресурсам згідно з встановленою політикою інформаційної безпеки.
Очікувані результати навчання	РН10. Використовувати сучасні інформаційні технології, методи і моделі кібербезпеки та систем захисту інформації для здійснення професійної діяльності. РН14. Вирішувати задачі управління процесами відновлення штатного функціонування інформаційних та інформаційно-комунікаційних систем з використанням процедур резервування згідно встановленої політики безпеки і забезпечувати функціонування спеціального програмного забезпечення щодо захисту та відновлення інформації. РН17. Забезпечувати функціонування системи управління кібербезпекою і захистом інформації організації, включаючи персонал та управління наслідками реалізації загроз інформаційній безпеці в кризових ситуаціях, на основі здійснення процедур кількісної і якісної оцінки ризиків. РН18. Аналізувати, застосовувати методи та засоби криптографічного захисту інформації на об’єктах інформаційної діяльності. РН20. Визначати загрози створення технічних каналів витоку інформації на об’єктах інформаційної діяльності; впроваджувати засоби і заходи технічного захисту інформації від витоку технічними каналами, проводити обслуговування і контроль стану апаратних засобів захисту інформації та комплексів технічного захисту інформації. РН21. Виконувати впровадження, підтримку, аналіз ефективності систем виявлення несанкціонованого доступу, дій з інформацією в інформаційній системі, вразливостей, можливих загроз інформаційному простору й інформаційним ресурсам та використовувати комплекси захисту для забезпечення необхідного рівня захищеності інформації в інформаційних системах.
Зміст дисципліни	Операційні системи: призначення, функції, різновиди, вимоги Архітектура операційних систем: ядро, user space, системні виклики, моделі Процеси: модель виконання, стани, планування Потоки та конкурентність: поточна-модель,

	пріоритети, контекст-перемикання Синхронізація і IPC на рівне ОС: семафори/м'ютекси/події, ріре, сигнали Керування пам'яттю: віртуальна пам'ять, адресні простори, сторінки, алокація, стек, розподілена пам'ять Відмовостійкість і надійність Ввід/вивід і драйвери: стек I/O, буферизація, кешування Основні поняття про файли і файлові системи: дескриптори/handles, права на объект, блокировки Логічна та фізична організація файлів Захисні механізми ОС: модель доступу, користувачі/групи, ACL, ізоляція процесів, привілеї, аудит Основні теми лабораторних занять: Порівняльний огляд операційних систем у віртуальному середовищі Діагностика процесів і потоків у Windows та Linux Створення процесів і потоків у Windows і Linux Керування пам'яттю та міжпроцесна взаємодія в Windows і Linux Файлові системи та захист доступу в Windows і Linux
Контрольні заходи та критерії оцінювання	КЗ1 (20 балів): виконання завдань КЗ2 (20 балів): виконання завдань ЕКЗАМЕН (60 балів): контрольна робота
Політика викладання	Здобувачі несуть відповідальність, які під час будь-якого методу оцінювання порушують принципи академічної доброчесності (списують, обманюють, подають чуже виконання та ін.). Оскарження результатів оцінювання здійснюється при подачі заяви здобувача на ім'я декана.
Засоби навчання	Пакет прикладних програм, включаючи віртуальне оточення для запуска інших операційних систем, редактор для напису коду, мова програмування c++/c#
Навчально-методичне забезпечення	**Література** 1. Основна: Шевцов В. А. Операційні системи : [монографія] / В. А. Шевцов. – Київ : Либідь, 2011. – 440 с. – ISBN 978-966-06-0551-4 2. Основи операційних систем: навч. посібн. / О. С. Головня. – Електронні дані. – Житомир: «Житомирська політехніка», 2023. – 126 с. 3. Tanenbaum A. S., Bos H. Modern Operating Systems / A. S. Tanenbaum, H. Bos. — 5th ed. — Boston : Pearson, 2022. — 1101 p. — ISBN 978-0137618873 **Інформаційні ресурси** Дзюба В.В. Дистанційний курс. Операційні системи https://lider.diit.edu.ua/course/view.php?id=4050 Бібліотека університету та її депозитарій (https://library.diit.edu.ua/uk/catalog, https://library.diit.edu.ua/uk/catalog?category=books-andother)